

Logistická centra odpadů v pojetí aktuálních plánů odpadového hospodářství ČR

Waste Logistics Centres in the Concept of Current Waste Management Plans

Ing. Jana Švarcová¹

Anotace

Společným cílem nástrojů odpadového hospodářství evropských zemí je snížit produkci odpadů a optimalizovat dopad tohoto odvětví na životní prostředí. Přístupy i náklady na odstraňování odpadů se různí stejně jako pohled na odpadové hospodářství jako takové. Také pojetí logistických center odpadů je odlišné. Při pohledu na Plány odpadového hospodářství jednotlivých krajů České republiky lze vysledovat odlišnosti nejen v obsahu tohoto pojmu. Přitom lze najít úspěšné příklady logistických center odpadů v praxi.

Klíčová slova

Odpadové hospodářství, logistické centrum odpadů, plán odpadového hospodářství

Annotation

The common goal of waste management tools of European countries is to reduce waste generation and to optimize impact of waste management on the environment. Approaches and costs in waste disposal are different, as well as the view of waste management itself. Concepts of waste logistics centres vary in particular regions of the Czech Republic. There are successful examples of such centres in the Czech Republic that can give us guidelines and motivation for practice.

Key words

Waste management, waste logistics centre, waste management plan

¹ Ing. Jana Švarcová, Vysoká škola logistiky o.p.s., Palackého 25, Přerov; externí doktorand Do-pravní fakulty Jana Pernera, Univerzita Pardubice, Studentská 95, Pardubice

Úvod

V současné době existuje řada platforem, na kterých se řeší otázka odpadového hospodářství. Odpadové hospodářství je stále se vyvíjející obor, který v poslední době poutá zasluhovanou pozornost. Problematikou odpadového hospodářství se zabývají odborníci i laická veřejnost na všech úrovních. Existuje řada výzkumů a projektů Ministerstva životního prostředí a dalších institucí řešících problematiku životního prostředí. Dále najdeme nejednu iniciativu nebo asociaci, spolek nebo pouhé sdružení obcí, které se problémem, kam s odpady a za kolik, zabývá.

Problematika odpadového hospodářství by měla být řešena komplexně s cílem využití odpadu jako zdroje v ekonomicky udržitelném prostředí. Logistická centra odpadů se jeví jako jedna z možností, kam soustředit práci s odpady jako takovou.

1. Legislativní prostředí pro nakládání s odpady

Základní legislativa EU byla tvořena Rámcovou směrnicí 75/442/EHS, která byla v platnosti v období 1975 – 2010. Tu v roce 2008 nahradila Směrnice Rady ES o odpadech č. 98/2008 Sb. Všechny členské státy byly povinny tuto směrnici zahrnout do svých zákonů o odpadech s platností od roku 2010 a řídit se podle ní. Součástí směrnice jsou základní principy týkající se nakládání s odpady, kterými je každý členský stát povinen se řídit. Směrnice zároveň říká, že každý stát má povinnost se o své odpady postarat sám a zamezit vysoké produkci odpadu na skládkách, zejm. tedy využívat recyklaci.

Při pohledu na výčet ostatních předpisů EU je patrné, že smyslem OH na evropské úrovni je práce s odpadem ve smyslu jeho využití jako druhotné suroviny.

V roce 2013 byl Evropskou komisí přijat 7. akční program na podporu životního prostředí. Podle tohoto programu se zvláštní pozornost věnuje přeměně odpadu na zdroj. Velký důraz je také kladen na předcházení vzniku odpadů, preferenci opětovného používání výrobků, vyšší recyklaci a postupný odklon od skládkování. Cílem je přejít k *oběhovému, cyklickému hospodářství* založenému na životním cyklu výrobků a vysokém využíváním zdrojů.

2. Legislativa a strategie odpadového hospodářství v ČR

Pro naplnění efektivní strategie odpadového hospodářství je nutné navazovat na úspěšné mechanismy práce s nakládáním s odpady při současném naplňování platné legislativy. Odpadové hospodářství není pro Českou republiku úplnou novinkou, ačkoliv v poslední době je to oblast, které se věnuje čím dál větší pozornost. Jako člen Evropské unie musí i Česká republika připravit takové prostředí, aby bylo možné plnit společné závazky a cíle.

Před rokem 1991 byla legislativně řešena pouze problematika kovového odpadu (vládní nařízení č. 68/1960 Sb. o hospodaření kovovým odpadem a sběrnými surovinami).

V 90. letech 20. století se začala problematika odpadového hospodářství efektivně řešit. První zákon o odpadech č. 238/1991 Sb. z roku 1991 stanovil základní rámec odpadového hospodářství a základní povinnosti subjektů při nakládání s odpady, a také předepisoval zpracování Programů odpadového hospodářství, jež ale ne všude byly reálně dodržovány. Z druhého zákona o odpadech č. 125/1997 Sb. byly tyto programy zcela vypuštěny, a jako legislativní povinnost byly ustanoveny až v zákoně třetím, zákoně č. 185/2001 Sb., který je ve znění pozdějších předpisů platný dodnes. V roce 2001 byl také přijat zákon o obalech č. 477/2001 Sb.

Plány odpadového hospodářství 2015 - 2024

Aktuální Plány odpadového hospodářství (dále POH) pro jednotlivé kraje České republiky vychází z Plánu odpadového hospodářství České republiky (dále POH ČR), který byl stanoven Nařízením vlády č. 352/2014 Sb. ze dne 22. prosince 2014 o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024, které vyšlo v platnost 1. 1. 2015.

3. Logistická centra odpadů

Podle Filipa (2002) lze logistická centra odpadů chápat jako překladiště. Jsou to podle něj stavební zařízení, která slouží k účelné manipulaci s odpady. Požadavky na strojní a stavební zařízení závisí na druhu a množství zpracovávaných odpadů a na způsobu dopravy odpadů.

V ČR existují dva příklady Logistického centra odpadů (dále LCO), které jsou od roku 2008 plně funkční. Jedná se o LCO Mikroregionu Vsetínsko a LCO v Brně společnosti SITA.

Při pohledu na Plány odpadového hospodářství ČR jednotlivých krajů ČR je zřejmé, že neexistuje jednotné pojetí pojmu LCO. Naopak je také podobným zařízením dáváno různé pojmenování. Z POH jednotlivých krajů vyplývají následující záměry, ve kterých lze sledovat různý přístup k pojetí LCO, popř. podobného centra pod jiným názvem.:

Tabulka 1 Pojetí logistických center odpadů v jednotlivých krajích ČR

Kraj	Typ/ název logistického centra odpadů	Obsah
hl. město Praha	-	<i>Logisticky optimalizovaná síť zařízení v kraji.</i>
Jihočeský	Recyklační centrum	Mechanicko – fyzikální třídění a úprava vhodných druhů odpadů, s cílem jejich materiálového, ev. energetického využití.
Jihomoravský	Logistické centrum	-

Kraj	Typ/ název logistického centra odpadů	Obsah
	odpadů společnosti SITA (v provozu)	
Karlovarský	Logistické a recyklační centrum	Dotříd'ování a překládání ostatních odpadů, MBÚ odpadů, výroba tuhých alternativních paliv z SKO a vhodných živnostenských a průmyslových odpadů.
Vysočina	-	<i>Logistická síť překládacích stanic pro přepravu do koncových zařízení – jako komunální infrastruktura.</i>
Královéhradecký	-	<i>Logisticky optimalizovaná síť zařízení v kraji.</i>
Liberecký		<i>Logisticky optimalizovaná síť zařízení v kraji. Recyklační centrum stavebních a demoličních odpadů.</i>
Moravskoslezský	Krajské integrované centrum - nakládání s odpady a logistické centrum zájmové/ svozové oblasti	Třídění složek separovaného sběru, jejich jednoduchá úprava (drcení, lisování, páření, extruze, apod.), kompostování, překládací stanice umožňující odvoz shromažďovaných odpadů do vzdálenějšího zařízení v MSK anebo mimo něj.
Olomoucký	Připravovaná logistická síť - studie odpadových center	Zařízení na úpravu odpadu pro následnou environmentálně a ekonomicky únosnou přepravu; multifunkční odpadová centra pro nakládání s odpady; místa zajišťující podmínky pro předcházení vzniku odpadů; úprava části odpadů směřujících k materiálové recyklaci a opětovnému využití.
Pardubický	-	<i>Logisticky optimalizovaná síť zařízení v kraji.</i>
Plzeňský	Logistické a recyklační centrum pro dotříd'ování a překládání ostatních odpadů	-
Středočeský	-	<i>Logistická síť překládacích stanic pro přepravu do koncových zařízení – jako komunální infrastruktura. Logistický systém založený na technologii překládacích stanic.</i>
Ústecký	Logistické a recyklační centrum	Překládací stanice, sklad.
Zlínský	Logistické centrum odpadů Mikroregionu Vsetínsko (v provozu)	Integrovaný sběr KO a separovaného odpadu, prostory a technologie pro dotříd'ování separovaného odpadu, drcení velkoobjemového odpadu, demontáž elektrozařízení, skladování nebezpečného odpadu, slisovaných balíků plastu a papíru, sběrný dvůr, překladiště KO.

Zdroj: zpracováno autorkou dle POH krajů ČR

Každý z krajů přistupuje k pojetí logistického centra odpadů odlišně. Výjimkou není ani pouze obecný koncept optimalizované logistické sítě, systém překladišť apod. Mnohdy se tímto centrem nazývají sběrné dvory a výkupny druhotných surovin. Konkrétní představu mají ty kraje, kde je centrum již v provozu (výše zmíněné LCO společnosti SITA v Brně a LCO Mikroregionu Vsetínsko), popř. kde se již dlouhodobě na tomto tématu pracuje (kraj Moravskoslezský, Olomoucký).

Vybudování logistického centra odpadů vyžaduje zajištění komplexních služeb v odpadovém hospodářství při využití nových technologií a moderních zařízení. Velkým otazníkem je často koncové zařízení, které má vyřešit současné ukládání odpadů na skládky. Vše obnáší vysoké finanční náklady, zajištění všech požadavků na vybavení a vliv na životní prostředí. Z POH jednotlivých krajů nicméně vyplývají pouze obecné záměry, jejichž realizace s sebou přinese složité otázky ekonomické, environmentální, sociální, ale také politické.

Závěr

Přístupy k postavení odpadového hospodářství se na poli tuzemském i zahraničním různí. Význam odpadového hospodářství je ale v dnešní době nesporný. Bez změny systému ve většině malých a středních obcí České republiky bude systém odpadového hospodářství ekonomicky neudržitelný. Logistická centra odpadů představují řešení, kdy je možné za použití nových technologií minimalizovat množství odpadu, který již nelze nijak využít, nabídnout práci a řešení nakládání s opady v regionu bez nutnosti nákladné přepravy odpadů. Jednotný přístup a obsah logistického centra odpadu neexistuje, přesto lze najít úspěšné příklady a nechat si jimi inspirovat.

Literatura

ČESKO. Předpis č. 68/1960 Sb. ze dne 10. června 1960 (Vládní nařízení o hospodaření kovovým odpadem a sběrnými surovinami). Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=68&r=1960>

ČESKO. Předpis č. 238/1991 Sb. ze dne 20. června 1991 (zákon o odpadech). Dostupný z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=238&r=1991>

ČESKO. Zákon č. 125/1997 Sb. ze dne 13. května 1997 o odpadech (zákon o odpadech). In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupný také z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe3v6mjsguwti>

ČESKO. Zákon č. 185/2001 Sb. ze dne 14. června 2001 o odpadech a o změně některých zákonů (zákon o odpadech). In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupný také z:
<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-185>

ČESKO. Zákon č. 477/2001 Sb. ze dne 4. prosince 2001 o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech). In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupný také z:
<http://www.mzp.cz>
[/www.platnalegislativa.nsf/2E3A627D45671704C1257563004137A8/%24file/Z_477_2001.pdf](http://www.platnalegislativa.nsf/2E3A627D45671704C1257563004137A8/%24file/Z_477_2001.pdf)

ČESKO. Nařízení vlády ze dne 22. prosince 2014 o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015-2024. Dostupné z: [https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=83232&nr=352~2F2014&rpp=15# local-content](https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=83232&nr=352~2F2014&rpp=15#local-content)

EU. Rámcová směrnice 75/442/EEC o odpadech. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52006DC0406>

EU. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32008L0098>

FILIP, Jiří a kol., 2002. Odpadové hospodářství. Vyd. 1. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita. ISBN 80-7157-608-5